

אהבת תורה

להנימא ברמיזא

רמזים, ציצים ופרחים, המעטרים את הלימוד השבועי

"דברים הטעונים ברכה לאחריתן במקומן".
בענין ברכת המזון, שלכולי עלמא היא מהברכות שצריך לברכן דווקא במקום האכילה (=שלא כברכת 'מעין שלוש', עליה נחלקו הראשונים אי גם היא מהברכות הטעונות להיות במקום), נביא את שכתב המאירי במס' ברכות (נג ע"ב): "דאוי לאדם, שלא לזוז ממקום שסועד בו, עד שיברך!".
וב'לבוש' (א"ח סי' ס"א) כתב טעם הדבר שברכה זו צריכה להיות דייקא במקום האכילה, וז"ל: "כיון שדרך האדם לקבוע סעודתו במקום אחד על הדברים החשובים, כגון פת... צריך לברך גם כן באותו מקום שקבע שם לאכול סעודתו, כדי שיהא ניכר שיברך לשם יתברך על מה שאכל שם".

"תניא, חברים שהיו מסובין ועקרו רגליהם לילך... כשהו יוצאין אין טעונין ברכה למפרע, וכשהו חוזרין אין טעונין ברכה לכתחלה. אמר רבי יהודה, במה דברים אמורים, בזמן שהניחו שם מקצת חברים..."

דף קב ע"א
כ"ק מהר"ם מביבליגוריא זי"ע כותב בכתבי הקודש: "כ"ק אחי [שליט"א] [מין מהר"א זי"ע] מקפיד, כשעושה הפסקה באמצע ה'שיש' יוצא, להעמיד שומר במקום הסעודה, בכדי שישאר שם איש אחד. ואמר, שכן צריך לעשות על פי דין (עיי' שו"ע א"ח סי' קע"ח א), כיון שאם יוצאים כולם הוי היסח הדעת". עכ"ל.

"אין עושין מצוות חבילות חבילות".
בספר "באר משה" - אור"ב (כי תבוא ג, ב, וראה ספר "רשפי אש" עניני עבודת ה' אות כ) מביא את ביאורו של הרה"ק רבי מרדכי מנעשכ"ז זי"ע לענין זה, וז"ל: "... המבחן לשלימות המצוה היא השמחה. ונחמד מאוד מה שאמר הרה"ק ר' מרדכי מנעשכ"ז זצ"ל במאמרם 'אין עושין מצוות חבילות חבילות', כוונה היא כדרך שאמר (מ"ק ט, ב) 'אין מערבין שמחה בשמחה'. ומאחר שעיקר מעלת המצוה היא השמחה שעמה, הרי שעירוב מצוות הוא כעירוב שמחה בשמחה, ולכן אין עושין מצוות חבילות חבילות".

"פתח ואמר: המבדיל בין קודש לחול, בין אור לחושך, בין ישראל לעמים, בין יום השביעי לששת ימי המעשה".
בספ"ק "שפת אמת" (פרשת מקץ) מביא את משמעות שלושת ההבדלות - "בין אור לחושך, בין ישראל לעמים, בין יום השביעי לששת ימי המעשה". וז"ל:
"נתקן סדר הבדלה: 'בין אור לחושך, בין ישראל לעמים, בין יום השביעי' כו'. פירוש, שיש הבדל בין קודש לחול בבחינת 'עולם שנה נפש'. 'אור וחושך' - בעולם; ובנפש - 'בין ישראל לעמים'; ובשנה - 'בין יום השביעי לששת ימי המעשה'. אבל העיקר תלוי בנפש האדם, כפי מה שהנפשות מבדילין בין הקודש לחול - כך נמצא הבדלה זו בעולם ובזמן, כמו שרמזו דז"ל (ירושלמי ברכות פ"ה ה"א): 'אם אין דעת הבדלה מנין'. וכל מה שנמצא יותר הבדל והתרחקות בין הטוב ובין הס"א, כך הטוב מתחזק".

להודיא על הלימוד השבועי

ברכת בשמים במוצאי יום טוב

בסוגיין (קב ע"ב) מובאת מחלוקת אמוראים מהו סדר הברכות של קידוש והבדלה ביום טוב שחל להיות במוצאי שבת: "רב אמר יקנה (=יין קידוש נר הבדלה), ושמואל אמר ינה"ק" וכו'. והנה, הראשונים מתקשים מדוע לא הזכירו האמוראים גם את ברכת "בורא מיני בשמים", כי לכאורה מדוע לא נברך על הבשמים ביו"ט שחל להיות במוצאי שבת, כמדי מוצ"ש.
הרשב"ם מביא: "ומה שאין נותנין האמוראין סימן לבשמים, לפי שאין מברכין על הבשמים ביום טוב, שהרי גם ביום טוב יש לנו נשמה יתירה כשבת", והרי ענין הרתח הבשמים במוצאי שבת הוא משום איבוד הנשמה היתירה של שבת, וכיון שביו"ט עדיין יש לנו נשמה יתירה - שוב אין צריך לברך על הבשמים בכה"ג.

אמנם, ה**תוס'** הקשו על דברי הרשב"ם, ש"אם כן, במוצאי יום טוב אמאי לא תקינו בשמים?". לכן מבארים התוס', כי "ביום טוב ליכא נשמה יתירה. והכא (=היינו ביו"ט שחל במוצ"ש) אין מזכיר בשמים, משום דשמחת יום טוב ואכילה ושתיה מועיל כמו בשמים".
וב'בית הבחירה' למאירי מביא באופן אחר, וז"ל: "ובשמים מיהא אין מברכין עליהם, שאין מברכין אותם אלא מיום שכולו מנוחה ליום שכולו מלאכה כגון משבת לחול...".

הנה, בספר "שיח שרפי קודש" (מועדים אות י"א) מביא בשם הגה"ק בעל "אבני נזר" מסאנטשוב זצוק"ל, שכתב ליישב את דברי הרשב"ם, שבעצם גם ביו"ט מקבל האדם נשמה יתירה, ולכן כאשר חל יו"ט במוצ"ש אין צריך להריח בשמים. אולם, למרות שהאדם מקבל נשמה יתירה גם ביו"ט, בכל זאת אין צריך להריח בשמים במוצאי יו"ט, כיון שקדושת יו"ט - שהיא תלויה ועומדת בבני ישראל - נשארת לעד ואינה מתפוגגת, והנשמה היתירה של יו"ט נותרת בקרב האדם לעד!

וז"ל שם: "הנה, איתא ברמב"ן, שקדושה מה שאדם מקדש את עצמו ופועל, הוא נשאר לאדם לעולם. מה שאין כך קדושה שהוא ממעלה - בלא פעולת אדם, אינו נשאר לו. אם כן, קדושת יו"ט שהוא מחמת ישראל, כמו שאומרים 'מקדש ישראל והזמנים' - שישאר מקדשי להו' לזמנים... נשאר לעולם. מה שאין כן קדושת שבת, שהוא קבוע וקיימא אף אם ישראל לא מקדשו, ממילא אינו נשאר לעולם קדושת שבת. ושפיר יו"ט מצד אחד קדושתו גדולה, שהוא קדושת עולם...".

"ולפי זה נכון קושיית תוס' במס' פסחים אמאי אין מברכים ברכת בשמים במוצאי יו"ט, דממה נפשך - אם אין ביו"ט נשמה יתירה, שוב במוצאי שבת ליו"ט יברכו ברכת בשמים; ואם גם ביו"ט יש נשמה יתירה - אם כן במוצאי יו"ט לחול יברכו בשמים. אך להנ"ל נכון, דהא הקדושה מיו"ט והנשמה יתירה אינה הולכת לה במוצאי יום טוב, ונשאר לעולם וממה נפשך יניח כמובן". עכ"ל.

ואמנם הרמב"ן עצמו כתב תירוץ זה בספרו "אמונה ובטחון" (פרק נ"א), ז"ל: "... רמז הנשמה יתירה שיש לאדם בשבת וביום טוב, ואינה מסתלקת בחולו של מועד, ולא במוצאי יו"ט לחול - אף על פי שאין חולו של מועד, שלכן אין מברכין על הבשמים במוצאי יו"ט".
ויצוין, שבתוספות ר"ד (בסוגיין) כתב גם בדומה לכן, ז"ל: "ובמוצאי יו"ט נמי ליכא בשמים, שמע מינה שאינו מפסידי כלום. וטעם יפה הוא".

הלוא תדעו כי ש"ר וגדול נפל בישוראל

בתוך כל קהל עדת חסידי בעלזא בכל רחבי חבל, מתאבלים אנו מרה על הסתלקותו של האי גברא רבה, המאור הגדול לממשלת החורה, אשר העניק חמה בקומתו בחכמתו ובגאונותו, בחסידותו ובפרישותו, העמיד תלמידים הרבה לאלפים, ישב כסאות למשפט לרוב את ישראל בצדק ומישרים, הלא הוא

הגאון הצדיק רבי שמואל ישכר בן מוה"ר אברהם דוד רוזנברטן זצ"ל

ראש הישיבה דחסידי בעלזא וחבר הביד"צ ד'קהל מחזיקי הדת'

בכדי לעשות נייחא לנשמתו של ראש הישיבה זצ"ל בנגי' מרומים, נביא בזאת מרגינחת טבא שאמר פעם, בבארו אין נראה לימוד התורה מתוך 'אהבת תורה' אמיתית. ויהיו הדברים לעילוי נשמתו. וכה אמר: "הלבוש (א"ח סי' מ"ט) מבאר מדוע מברכים שני ברכות ב'ברכת התורה', כי הראשונה היא 'ברכה לאחרית' על הלימוד של יום האתמול, שהרי אי אפשר לברך ברכה זו עד השינה, כיון שכל זמן שאינו ישן צריך להמשיך בלימוד. והברכה השנייה היא 'ברכה לפניה' - לפני מצות תלמוד תורה של היום החדש. אמנם, האליה רבה' (שו"ת חולק על כך, וס"ל דאי אפשר לברך ברכה לאחרית בהפסק גדול כל כך, ולכן מבאר האליה רבה' שברכה אחת היא 'ברכת המצוות' וברכה נוספת היא 'ברכת הנהגין'. ויש לומר, ששני הביאורים גם יחדיו אמת הם. כי 'ברכת הנהגין' על לימוד התורה יכול לברך רק אדם כזה הלומד יומם וליילה, ואין לו זמן פנוי לברך את ה'ברכה שלאחרית' בלילה, ומלימוד שכזה מגיעים לידי 'אהבת תורה' כזו, שיוכלו לברך עליה ברכת הנהגין... וכן לאידך גיסא, רק מי שבווערת בקרב 'אהבת התורה' יכול ללמוד כל כך הרבה ללא הפסק כלל, כיון שרק מי שהתורה מתוקה בפיו - הריהו יכול להגות בה יומם וליילה...". עכ"ל.
ונאים הדברים למי שאמרם, שהיה גאה דורש - נאה מקיים, בשקדו על תלמודו לילות כימים לרוב אהבת התורה שיקדה בלבבו. מי יתן ונזכה להדבק בדרכיו באפס מעט וללמוד מדביקותו העצומה בתורה.

תורתו מגן לנו, היא מאירת עינינו

את שמסופר אודות כך בספר "יחיד בדורו", כי פעם הגיע הרה"ק מקאמינקא לעיר מאסט בל"ג בעומר וערכו לכבודו סעודה גדולה, בראשה הסב לצדו של הרב דמתא, הגה"ח רבי שמריה שטיקלער זצ"ל. כשהגישו להרה"ק מקאמינקא נטלה ואלונטית שיטול ידיו לסעודה, אחז בכלי ואמר: זה עתה נצנץ ברעיני רעיון מקשר לאגד בחדא מחתא את כל המימרות של רבי שמעון בר יוחאי המוזכרות בש"ס. הניח את הכלי מידי והחל שוזר את כל המקומות בהם מובאות מימרות משמו של רבי שמעון בר יוחאי, כשהוא מקשר נימה בנימה מששת סדרי הש"ס. בודדים מקרב הנוכחים שהצליחו לעקוב אחר היקף ועומק דבריו ואף הרב דמתא אחז ראשו מרוב תמהון ומאמץ. לא הגיע לסיום הרצאת דבריו עד שפנה אליו רבי שמריה וביקש ממנו שיחוס עליו ויפסיק, כי חש הוא שקרוב הוא להתעלפות...

***

באחת השנים בל"ג בעומר למד כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע עם בניו את הגמרא במסכת שבת דף ל"ג, בה מסופר על רשב"י ובנו רבי אלעזר שנחבאו במערה, ועל עץ החרובים והמעייין שיצאו בנס כדי לפרנסם. אחרי הלימוד, ברצותו לחבב את הלימוד על בניו הצדיקים ולהמחיש להם את הגמרא, הורה מרן מהרי"ד זי"ע להכניס חרובים ומים וחילקם לילדים. לימים היה כ"ק מהר"ם מבילגורייא זי"ע מצייין על כך, שהיה במעשה זה ערך חינוכי נפלא מאוד עבור הילדים.

חלפו שנים רבות, וכ"ק מהר"ם זי"ע פגש את הרה"צ ר' שרגא פייזויל הורוויץ ז"ל, ובתוך שיחתם סיפר כי אביו הרה"צ ר' יעקב יצחק זצ"ל מריגליץ, הנהיג בביתו לחלק חרובים ומים לבניו ביום ל"ג בעומר, מאז ביקורו אצל מרן מהרי"ד זי"ע, שהרי ראה שכך הוא המנהג בבעלזא...

מיד סיפר לו מהר"ם כי לא היה בכך מנהג קבוע, רק באותה שנה נהג אביו הקדוש כן, לאחר שסיימו את הלימוד בדברי הגמרא. לאחר מכן הוסיף ואמר לו בדרך אגב, כי אביו זי"ע אמר פעם, שתיבת "חרוב" נוטריקון: ח"י, ב"ני ומזוני ר' יוחא... (קובץ "פרשת גדולת מרדכי" שם)

***

לסיום נצטט את שמביא כ"ק מהר"ם מבילגורייא זי"ע בכתבי הקודש בשם אחיו כ"ק מרן מהר"א זי"ע, שבאחת השנים אמר זקנם כ"ק מרן מהר"ש זי"ע בל"ג בעומר, שזהו אחד הימים הגדולים בשנה. שמע בנו כ"ק מרן מהר"י זי"ע את הדברים, ומיד הרכין ראשו וביקש: "ברכני אבי". נענה אביו הקדוש לבקשתו, והאציל עליו ברכה.

מעובדא זו אנו נוכחים לראות עד כמה שגבה קדושת זה היום, כי יום קדוש ונעלה הוא מבוא ועד צאתו כאחד הימים הגדולים ביותר במעגל השנה כולה. אשר על כן, נתאזר כולנו עוז לנצל יום זה, לשפוך בו שיח לפני אדון כל, למען יפתח לבנו בתורתו וישם בלבנו אהבתו ויראתו, אכ"ר.

עומדים אנו סמוך ונראה ליום הגדול והמאיר באור התורה – ל"ג בעומר, יומא דהילולא קדישא של התנא האלוקי רבן שמעון בר יוחאי, אשר יום זה מסוגל ביותר להשגת התורה, וכפי שכותב הגה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע בספרו הקדוש "פרי צדיק" (ל"ג בעומר, אות א'): **"בכל שנה, כשבא יום זה, יכול כל אדם לזכות לפי כוחו להשיג קביעת הדברי תורה שירד ביום זה בתורה שבעל פה, ולכן קבעוהו למועד!"**

ובכן, נביא בזה מספר עובדות מרבותינו הקדושים זי"ע, המבטאות את גדלותם התורנית בהקשר לל"ג בעומר.

***

כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע סיפר פעם על אודות בנו כ"ק מהר"ם מבילגורייא זי"ע, כי בהיותו כבר תריסר שנין אירע פעם, שבשעת סעודת הצהריים של יום ל"ג בעומר נפקד מקומו, עד שבני המשפחה כבר החלו לדאוג למקום המצאו. חלפו דקות ארוכות של חיפושים בכל רחבי הבית ואף מסביב לו, ופתאום הגיע הילד מאין שהגיע.

"היכן היית? דאגנו לך! חיפשנו אותך!" הקיפו אותו הכל בשאלות. סיפר הנער לתומו, כי מגיע הוא עכשיו מבית המדרש שם התעכב יתר על המידה. ומה טעם? כי שמוע שמע אמרה נאה בשם הרה"ק רבי שלום מקאמינקא זי"ע, שאמנם דבר זה ידוע ומפורסם לכל שהסיפור עם רבי שמעון בר יוחאי ובנו רבי אלעזר במערה נדפס במסכת שבת בדף ל"ג, ורמז יש בדבר לל"ג בעומר; אבל מה שפחות ידוע היא העובדה שבדף זה מוזכר רבי שמעון בר יוחאי בפעם הל"ג מתחילת הש"ס, וגם זה רמז לל"ג בעומר.

"כאשר שמעתי מימרא זו, כבר עמדתי לשוב הביתה" סיפר, "אך כשמעי אמרה זו רציתי לבדוק את הדבר בעצמי. חזרתי אפוא לארון הספרים, הוצאתי משם את מסכתות ברכות ושבת וספרתי את המקומות בהן נזכר רבי שמעון. ומצאתי שאמת, נכון הדבר, זאת היא הפעם השלושים ושלושה בה נזכר רבי שמעון בגמרא!"

"ככה?" נהרו פניו של אביו, מרן מהרי"ד זי"ע, "שמא תחזור לפנינו על כל ל"ג המימרות של רבי שמעון שמתחילת הש"ס ועד דף ל"ג במסכת שבת?" נטל הילד ידיו, הסב לסעודה ובמהלכה חזר בעל פה על כל ל"ג המימרות של רבי שמעון בגמרא מתחילת מסכת ברכות ועד דף ל"ד במסכת שבת!

(קובץ "פרשת גדולת מרדכי" פרק ב'. ובהערה שם מביא, כי מרן מהרי"ד זי"ע סיפר עובדא זו להרה"ח ר' יוסף (מארמארשטיין) טשאפ'ער ז"ל – אחד מגבאי הצדקה של מרן בשהותו בראצפערט. מרן שאל אותו אז אם הוא מקרב בני תורה, ורבי יוסף השיב כי בני הרב מקאמינקא נמצאים כאן כעת בראצפערט, והוא מקרב אותם. אמר לו מרן: "אם הנך מדבר מהרב מקאמינקא, אספר לך סיפור!" וסיפר לו בחזוהו יתירה את העובדא הזאת)

***

אידי דעסקינן באמרתו זו של הרה"ק רבי שלום מקאמינקא זי"ע, נביא

